

Sihtasutus Eesti Antidoping 2020.a. tegevusaruanne

SA Eesti Antidoping (EAD) ja 2019.a. septembrikuus asutatud Eesti Antidoping ja Spordieetika Sihtasutus (EADSE) ja tegutsesid paralleelselt ning käivitatud on protsess EAD ühinemiseks EADSEga, samuti EADSE strateegiline arengukava loomiseks. EAD visuaali baasil loodi EADSE visuaal, logo ja uus koduleht aadressil www.eadse.ee

Mõlemal sihtasutusel on allakirjutanu näol üks ja sama juhatuse liige - Henn Vallimäe

Riigikogu dokumendis „Spordipoliitika põhialused aastani 2030“ punkt 7.7. kohaselt

Spordiideaalide, ausa konkurentsi ja spordi puhtuse ning turvalisuse ja ohutu keskkonna nimel võideldakse kompromissitult dopingu kasutamise, sporditulemustega manipuleerimise ja pealtvaatajate vägivaldse käitumise vastu, täites vastavaid rahvusvahelisi kokkuleppeid, täiendades riigisisest õiguslikku regulatsiooni ja edendades koostööd riigi sees ning riikide vahel.

Eesmärgi saavutamiseks on 2020.a. ellu viidud järgmised tegevused.

I Organisatsioon

1. SA Eesti Antidoping (edaspidi EAD) on nimetatud punktile kaasa aidanud läbimõeldud ja nõuetele vastava dopingukontrolli ning temaatilise koolitustegevusega. EAD eesmärk on edendada Eestis diskrimineerimisvaba, eetilist, ausat sporti, sh aidata kaasa dopingu kasutamise ennetamisele;

2020.a. peamiseks märksõnaks oli ülemaailmne COVID-19 pandeemia, mis mõjutas tuntuvalt nii dopingutestimist kui ka teisi põhitegevusi.

2. EAD toetamine jätkus Eesti Olümpiakomitee poolt summas 180 000 aastas, 15000 igakuiselt.

II Dopingutestimine ja tulemuste haldamine

3. Dopingutestimise osas seoses üleilmse COVID-19 pandeemiaga andis WADA välja juhised sportlastele ja rahvuslikele dopinguvastastele organisatsioonidele, mida järgiti ja levitati ka siseriiklikult.

2020.a. oli Eesti sportlaste seas 258 testimiskorda (*sample collections*, nii võistluseseselt kui võistlusväliselt), mis on vaid 5% vähem kui 2019 (272). Vähem teostati vereanalüüse (WADA juhised ütlesid, et COVID ajal 1 sportlasega tegeleks 1 testija ning korraga võetaks 1 analüüs), mistõttu on kogutud analüüside (uriini ka vereproovid kokku) arv Eesti sportlaste hulgas 26% väiksem (429 vs 316). Kuna aga rahvusvaheline tellimus seoses tiitlivõistluste ära jäämisega (sh Eestis) vähenes 85%, siis vähenes ka teostatud analüüside üldmaht kokku 40%.

Eesti sportlasi testiti 30 spordialal (2019 - 25), mis on 20% võrra enam. Uued spordialad (ka EADSE testibaasis): vibulaskmine, aerutamine, autosport, purjetamine, curling.

Seoses olümpia-aastaga suurendati registreeritud testibaasi (RTP) sportlaste arvu 63%. Kui 2019. aastal oli RTP-s 35 sportlast, siis 2020.a. juba 57 (lisaks 16 Eesti sportlast rahvusvaheliste alaliitude testibaasides).

Ebaõnnestunud (*Missed*) teste oli 9 (2019 – 22), sest sportlased olid seoses viirusega paiksemad.

2021 I kvartalis kuulub testibaasi 49 + 16 sportlast. Uuendusena avaldatakse testibaasi sportlaste nimekiri EADSE kodulehel.

5. Dopinguvastaste reeglite rikkumistega tegeles EADSE viiel juhul, üks on menetlemisel

Seoses A. Veerpalu juhtumiga, kes FIS seatud esialgse võistluskeelu ajal osales siiski spordivõistlustel, otsustati avalikustada lisaks võistluskeeldudele ja kohustuslikud esialgsed võistluskeelud.

2020 määrati Eesti sportlastele karistus 10 dopingurikkumise eest sh:

- 4 suusatamine (FIS: Alaver, Tammjärv, Veerpalu, Kärp)
- 1 poks (FRA AD: Bannov)
- 3 kulturism (Eesti Distiplinaarkolleegium DK: Sedov, Fedorov, Peterson)
- 1 tõstmine (DK: alaealine)
- 1 jalgpall (DK: Lipin - keeldumine)

2021. aastasse jäi lisaks karistust kandvatele isikutele kehtima 2 esialgset võistluskeeldu (Veerpalu/CAS ja Lyapin/kulturism) ning Veerpalu ja Alaveri kriminaalmenetlused Austrias ja Saksamaal.

III Koolitustegevus

6. 2020. aastal viis EAD läbi 40 (2019 – 30) välistele sihtrühmadele suunatud antidopingu, väärkohtlemise ja kokkuleppemängude alast koolitust, millest võttis kokku osa 1925 (2019 - 1038) osalejat, sh 406 (2019 – 392) sportlast ja 352 (2019 – 206) treenerit enam kui seitsmeteistkümnelt (2019 - 15) spordialalt, 68 (2019 – 141) spordijuhti või taustapersonali, 979 (2019- 256) õpilast ja üliõpilast, 28 (2019 - 16) õpetajat ja 92 (2019 – 27) muud isikut. Antidopingu teemasid käsitleti 38 koolitusel.

Koolitusi korraldati lisaks spordialaliitudele ja koolidele ka spordi meditsiinipersonalile. Esmakordselt viidi läbi ka koolitusi venekeelsetele sihtrühmadele vene keeles – Narva Spordiliit, Eesti Taekwondo Liit, Eesti Kickboxingu Föderatsioon ja Veespordialade Kool.

Välja on töötatud 2 ja 4 akadeemilise tunnised antidopingu koolituskavad.

7. 2020.a. käivitus kaasaegne ja innovaatiline ravimiotsingu süsteem – Ravimiotsing. Senine, 2015.a. asutatud ravimiotsingu süsteem uuendati oluliselt tõhusamaks, mis võimaldab tuvastada ravimites sisalduvaid võimalikke WADA poolt keelatud toimeaineid ning annab infot ravimite ja nende toimeainete lubatavuse kohta spordis. Andmebaas töötati välja koostöös Spordikoolituse ja -Teabe SA-ga ning Ravimiametiga ja on mõeldud kasutamiseks kõigile, nii sportlastele kui nende tugipersonalile (WADA koodeksi järgi: juhendaja, treener, mänedžer, agent, võistkonna abiline, ametnik, meedik või parameedik, lapsevanem või muu isik). Ravimiotsing põhineb ühelt poolt Ravimiameti ravimiregistri automaatselt uuenevatel andmetel ning teiselt poolt antud aastaks WADA poolt kehtestatud keelatud ainete ja keelatud võtete nimekirjal. Uus ravimiotsing on aga oluliselt professionaalsem ja põhjalikum, põhinedes Ravimiameti X-tee andmeedastusel ja proviisori tasemel kontrollitaval teabel. Uus ravimiotsing muudab sportlaste ja arstide elu kindlasti lihtsamaks ning aitab loodetavasti ennetada teadmatusel põhjustatud ebameeldivaid dopingujuhtumeid. Ravimiotsing avaneb aadressil <https://eadse.ee/ravimid/>

Keelatud ainete alaseid konsultatsioone annab lepinguline proviisor, kes haldab Ravimiotsingu moodulit ning vastab proviisor laekunud päringutele ravimite, toidulisandite jm kasutamise riskide kohta.

8. Jätkub juba 2019.a. alustatud rahvusvahelise koolituskeskkonna Triagonal eestikeelsete e-õppe kursuste loomine internetikeskkonnas eraldi nii sportlastele, treeneritele (jt taustajõududele ning lapsevanematele) kui arstidele. Hetkel uuendab teenusepakkuja tekste WADA uue, 2021 koodeksi alusel. E-kursusi saavad internetiühenduse olemasolul läbida kõik soovijad ning selle läbimise kohta väljastatakse tunnistus.

EAD töötajad osalesid koolitusseminaridel Lätis, Leedus, Poolas, Moldaavias, lisaks osaleti arvukatel veebikoolitustel ja seminaridel WADA, INADO, IOC, COE, EU jt korraldajatelt

IV Seadusandlus ja koostöö

9. Tihe koostöö toimub spordialaliitudega, kes peavad WADA koodeksi järgi olema samuti proaktiivsed oma spordiala dopinguvastases ennetustegevuses. 2020.a. mais-juunis toimusid EAD juhataja-testijuhi-koolitusjuhi kohtumised 22 (sügisel veel 3, kokku 25) olulisema või riskidega spordialaliiduga – teemaks olukord ja regulatsioonid antidopingu ja kokkuleppemängude ennetustöös (hea juhtimistava, koduleht ja koolitusprogramm) ning konkreetsed koostöökokkulepped testimise ja koolituste korraldamiseks. Sisuliselt oli tegu spordialaliitude ausa mängu tegevuse auditiga.

10. Rahvusvaheliselt on EAD aktiivses koostöös antidopingu valdkonnas WADA, INADO, Euroopa Nõukoguga (EN), rahvusvaheliste spordialaliitudega (IF) ning sportlaste bioloogilise passi analüüsikeskusega NAPMU.